

o mnogoličnih junaščinah svojih odraslih in nedoraslih grešnikov — v motivih je naravnost neizčrpen — kako sočna je njegova govorica, kako domačnostne njegove podobe in figure, prav kakor je to poudaril že Pregelj ob njegovi knjigi o Tolovaju Mataju. Le proti koncu knjige je pripovedovanje tu in tam nekoliko bolj medlo, tudi je notranji preobrat pri čevljarju Pircu in pri Mici-Irmi bolj malo prepričevalen.

Vse k vsemu je Milčinskega povest »Ptički brez gnezda« še danes ena najboljših slovenskih ljudskih povesti, odlična tako po svoji idejni in vzgojni vsebini kakor tudi po oblikovanju ljudi in mikavnosti pripovedne zgodbe. Podobe v knjigi bodo mladim in starim dobrodošle. Ivan Grafenauer

Poljske novele. Izbral in prevedel France Vodnik. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. 1937. Mohorjeva knjižnica 97. Natisnila Mohorjeva tiskarna v Celju. Cena za ude: broš. 21 din, vez. 30 din.

France Vodnik nam v tej knjižici nudi osem krajših pripovednih spisov, kakršne »po navadi imenujemo novele v najširšem pomenu«, iz poslednjih treh pisateljskih rodov poljskega slovstva, starejšega realizma (Eliza Orzeszkowa), predvojne moderne (Štefan Žeromski, Andrej Strug, Kazimir Przerwa-Tetmajer, Vladislav St. Reymont, Julij Kaden-Bandrowski) in povojnega rodu (Ferdinand Goetel, Marja Dombrowska). Skoraj vsem povesticam je skupna osnovna misel o zmagoviti sili ljubezni z edino izjemo morda črtice Marje Dombrowske »Uteha«, ki pripoveduje o smrti in pogrebu grajskega pastirja in je skoraj čisto narodopisnega značaja (kakor pri nas ta in oni Podgoričanov spis). To je ljubezen do vnučkov, silnejša od smrti, ki pokliče babico s sanjske poti z rajnim možem in izpred nebeških vrat k jokajočemu bolnemu vnučku (Orzeszkowa, Babica); materinska ljubezen, ki še šibko žival požene, da za ceno svojega življenja reši mladiče, dočim graščakinja ljubezen do otroka z oholo častihlepnostjo in sirovostjo v sebi zamori (Reymont, Psica, podobno Goetel, Schmerzenreich); ljubezen do svojega Boga, ki vodi skrivnega katoličana iz siloma popravošlavljenih krajev v Rusiji z vnukinjo na vsakoletno skrivno romanje po samotnih gozdovih in pustinjah v daljne katoliške kraje k velikonočni spovedi in obhajilu in naposled v smrt v snegu in viharju (Žeromski, K svojemu Bogu); ponižno zvesta ljubezen ubogega nesvobodnega hlapca do velikega, zdaj ponižanega gospoda graščaka v sibirski katorgi (vanjo sta skupaj prišla zardi udeležbe pri poljskem uporu l. 1863.); ta ljubezen naposled premaga še celo zadnji ostanek gosposke ošabnosti in ponosa v nekdanjem gospodarju (Strug, Gospod in hlapec); zvestoba in ljubezen do gospodarja, s katero psica (v nekakem čudežnem metafizičnem instinktu) še po smrti po rešenem mladiču, ko ta doraste, maščuje na morilcu smrt svojega gospodarja (Goetel, Schmerzenreich); ljubezen do trpečega bližnjega, ki oplemeniti še zavrženega razbojnika in morilca, ljubezen do trpeče živali, ki oplemeniti zaničevanega hlapčeta, dočim brezsrčnost človeško dostojanstvo kljub visokemu stanu uniči (Przerwa-Tetmajer, Jezus in razbojniki, Reymont, Psica); ljubezen in zaupanje do zanemarjene tatinske deklice, ki v zakrknjeni grešnici premaga trmo, katere niti zapor niti tepež nista mogla ukloniti (Kaden-Bandrowski,

Napis). V večini povestic se izraža vsaj na neki način tudi spomin na boj poljskega naroda za svojo svobodo, torej l. 1863. ali v véliki vojski. Seveda je to značilnost izbora prav toliko dati na račun prevajatelja kakor značaja poljskega pripovedništva samega. Mikavno je tudi slediti razvoju pripovednega sloga od realizma Orzeszkowe do nove stvarnosti pri Dombrowski.

Prevod sam je v celoti dober in živ, le tu in tam je še ostal kak ostanek papirja: n. pr. mrtva deležniška zveza »vendar so se pesmi razlegale po hiši, začinjajoč s svojo melodijo nočno tišino« (20): boljša je koordinacija »so se razlegale in začinjale...«; enako 28: »kakor da brenče žuželke, plezajoče po travi«: brenče in škrabljajo; »ozka pot« se v slovenščini ne »prebija« skoz gosti gozd (53), ampak se vije skozenj; med vrhovi dreves ne »zija presledek« (53), ampak se vidi ozka proga neba; s sanénima brazdama ni »komaj naznačena gozdna soteska« (53), ampak ozka gozdna pot; »marčen dan« (53) ni slovenska beseda (znano je le marčno pivo), bolje »dan v marcu«; »izkušnja, da bi končal sam s seboj« (60): pravilno bi bilo »samega sebe«; »venomer bulji predse« (61): topo gleda ali strmi predse (buljiti je prehodni glagol: buljiti oči); »odtis gluhih kočijinih koles« (107): kočijskih ali kočijnih; »šla sta počasi, korak za korakom, proti taborišču« (137, podobno 175: in se korak za korakom umikal proti stanovanju); korakoma (s počasnimi, previdnimi koraki, počasi previdno); »zaskrbljeno je pogledala« (137): v skrbeh, strahoma; »sedli so po klopeh, ki so stale okoli kuhinje« (141): okoli po kuhinji (ob stenah); jezik psu ne moli »postrani iz žrela« (213), ampak iz gobca; »hrast-drevo« in »višnja-drevo« ni slovensko: hrast, višnja ali hrastovo, višnjevo drevo. Vendar so to le poredke maroge; v celoti je slog prevoda dober. Knjiga je vsega priporočila vredna.

Dr. Ivan Grafenauer

Dr. Franc Ks. Lukman, *Izbrani spisi sv. Cecilija Cipriana*. Celje. 1958. Založila in izdala Družba sv. Mohorja. — To je prva knjiga mnogo obetajoče zbirke »Cerkvenih očetov izbrana dela«, ki jo bo izdajala Bogoslovna akademija v Ljubljani pod vodstvom vseuč. profesorja za patrologijo dr. Lukmana. Skromna, preskromna, dasi lična oblika slovenske knjižice komaj daje slutiti velevažno vsebino. Ustanovitev te zbirke je kulturno-zgodovinski dogodek prvega reda, saj imajo take zbirke že vsi večji kulturni narodi. Cerkveni očetje niso samo častitljive priče verskega nauka in cerkvenega življenja, marveč tudi važni spomeniki za zgodovino, slovstvo in arheologijo tiste dobe. Njih dela so nesmrtna, ki s stoletji aktualnosti ne izgubljajo, ampak jo celo pridobivajo. V njihovih spisih imamo osnovne začetke krščanske kulture, ki iz nje vsi črpamo, iz nje vsi živimo. Pravi izobraženec bi moral poznati starokrščansko literaturo. — Zakaj zbirko začinja prav sv. Ciprian? Je eden najstarejših latinskih cerkvenih očetov; po važnosti ga v afriški cerkvi prekaša samo sv. Avguštin. Prvi zvezek prinaša Ciprianovo življenje, nekatera pisma in »Knjižico padlih«. Pisem je g. prof. prevedel 29 (vseh je ohranjenih 81). Iz njih odseva velika postava